

CSONTOS JÁNOS
Kányáditól Örkenyig

Magyarország volt a moszkvai könyvvásár díszvendége

Szeptember 4. és 9. között került sor a 26. alkalommal megrendezett moszkvai könyvvásárra, amelynek ezúttal Magyarország volt a díszvendége. Az esemény kulturális jelentőségét nyomatékosítja, hogy a magyar standot – valamint a szomszédságában megtekinthető **Világhírű magyarok kiállítását** – Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes nyitotta meg, akit Keskeny Ernő miniszteri biztos, a Külügyminisztérium Kelet-európai és Közép-ázsiai főosztályának vezetője is elkísért moszkvai útjára. Navracsics Tibor beszédében kiemelte, hogy a könyvek a nemzetek közötti barátság megalapozói és erősítői lehetnek. „Nagyon fontos egy nyelvi-egyszerűen elszigetelt kis nemzet számára, ha egy nagy országban mutathatja be a könyvtermését. Mi hiszünk abban, hogy a magyar irodalom és a magyar könyvkultúra világszínvonalú és a világ élvonalába tartozik, éppen ezért nagy öröm, hogy a közismerten igényes orosz közönség előtt mutatkozhatunk be. Kívánom önöknek, hogy értsék meg a magyar lelket, a magyar nemzet gondolkodását, és ezáltal kerüljenek közelebb Magyarországhoz” – hangsúlyozta a megnyitón.

A könyvvásáron 57 ország több mint ezerkötésnyi kiállítója vett részt; Magyarország mintegy ezer kiadvánnyal volt jelen. Az expo központjában ezúttal a gyermek- és ifjúsági irodalom, az olvasásra nevelés állt, s a rendezvény közel kétszáz ezer látogatót vonzott. A *Világhírű magyarok* című tárlathoz kapcsolódva – amelyet a Magyar Nemzeti Múzeum állandó tudománytörténeti kiállításának anyagából állítottak össze – XXI. századi magyar találmányok interaktív bemutatóit is megrendezték a magyar standon. Az érdeklődők a Rubik-kocka utódjaként emlegetett magyar fejlesztésű fejtörő játékkal, az

Okostojással is megismerkedhettek, amely a logikai játékok Washingtonban rendezett nemzetközi találkozóján tavaly díjat nyert. A magyar standnál – amely figyelmes gesztusként az „Ady Endre sugárúton” kapott helyet, Solohov mellett – több ismert orosz irodalmár, köztük Jurij Poljakov, a *Literaturnaja Gazeta* főszerkesztője és a Magyar–Orosz Baráti Társaság elnöke is tiszteletét tette.

A Balassi Intézet a hároméves **Publishing Hungary program** keretében szervezi a hazai könyvkiadás részvételét az európai könyvvásáron, ám az idei tucatnyi megjelenés közül egyértelműen a moszkvai óriásrendezvény emelkedik ki. **Hatos Pál** intézetigazgató szerint nagy tisztesség a világ egyik irodalmi nagyhatalmánál vendégeskedni, de nem kellett a viszonyt a nulláról kezdeni, hiszen – minden politikai mellézköngétől függetlenül – tradíciónak számít, hogy a legjobb magyar és orosz írók fordítsák egymás műveit. Idén pedig nem csupán a vásár fő tematikájának számító gyermekirodalommal veszünk részt markánsan a könyvnapokon, hanem olyan traumákat is megkísérelhetünk kibeszélni magunkból, mint a II. világháború, ahol ellentétes lövészárkokban foglaltunk helyet. Hatos Pál az oroszországi Év könyve-díj átadási ünnepsége keretében két orosz műfordítónak nyújtotta át a **Magyar Rapszódia** nevű elismerést.

A vásáron több orosz nyelvű magyar kötet is debütált. *Világlátott egérke* című könyvének bemutatójára meghívást kapott **Kányádi Sándor**; megzenésített verseit a **Kalácsa együttes** adta elő. Kányádi felidézte, hogy ez a harmadik moszkvai útja: 2004-ben válogatott verseit adták ki oroszul; azelőtt pedig épp 1956 októberének forró napjaiban járt a városban egy romániai íródelegáció tagjaként.

Örkény István *Voronyezs* című kötete kapcsán parodisztikus, már-már bohózszerű Tótek-adaptációt is láthatott a publikum moszkvai színészek előadásában. A klasszikusok közül kiadták Csáth Géza novelláit, s a moszkvai olvasók megismerkedhettek Solti György és Robert Capa életének orosz vonatkozású epizódjaival is. Zselicky Csilla és Béla a magyar emigrációról, Elena Ukalova Liszt Ferenc oroszországi tartózkodásáról írt könyvet. Bemutatták Natalija Nyikityina *Hazatértek hozzád* című művét is – a magyar után orosz nyelven is. Berg Judit személyesen is megjelent *Rumini* című könyve bemutatójára, s napvilágot látott egy Janikovszky Éva-kötet is – ehhez kötődve tárlat nyílt Réber László grafikáiból. Szerepelt a programban Háy János is, *A gyerek* című könyve kapcsán. Bemutattak továbbá nyelvkönyvet és útikönyvet is oroszok számára. Mint Baranyi András, a moszkvai Magyar KultúrIntézet igazgatója jelezte, még idén várható a kortárs magyar költők válogatásának megjelentetése is. Volt gasztronómiai és borbemutató (a magyar borért valóságos közelharc folyt), s időnként tánca perdült a **Kecskemét Táncegyüttes** négy táncosa. Rendeztek vitát műfordítók és kiadóigazgatók részvételével az orosz irodalom magyarországi jelenlétéről, a magyar irodalom orosz fordítóinak utánpótlás-neveléséről és a magyar szépirodalom oroszországi esélyeiről is.

Vlagyimir Grigorjev, a vásár sajtófőnöke büszkén említette: Oroszország az egyetlen a világon, ahol három nemzeti könyvtár is van. A moszkvai rendezés költségeit kizárólag a részvételi díjakból fedezték, de egy ekkora piaccal a háttérben mindenkinek megéri itt kiállítani – így Magyarország is fellendülésre számíthat a következő években az orosz könyvpiacra.